

NEUTRALITATEA ROMÂNIEI ÎN 1914—1916 ȘI 1939—1940 : UN STUDIU COMPARATIV

VALERIU FLORIN DOBRINESCU,
SORIN PÂRVU

Problema neutralității la începutul primei¹ și celei de a doua² conflagrații mondiale, cu serioase implicații pentru istoria politico-diplomatică a românilor din epoca modernă, a stat constant în atenția cercetătorilor de la noi și din străinătate.

Istoriografia română consacrată acestei chestiuni, relativ bogată, a prezentat opțiunea diplomatică a Bucureștilor în contextul conflagrațiilor subliniind, cu temei, că statul nostru nu a fost nicidecum înclinat spre deschiderea ostilităților. Mai mult, s-a observat că nonbelligeranța definitivă, care ar fi succedat neutralității, deși reprezenta un ideal im-

---

1 C. Nuțu, *România în anii neutralității, 1914—1916*, București, Ed. științifică, 1972 ; Ema Nastovici, *România și Puterile Centrale în anii 1914-1916*, București, Ed. politică, 1979 ; Mircea N. Popa, *Primul război mondial, 1914—1918*, Ed. științifică și enciclopedică, 1979 ; I. Agrigoroaiei, *România în relațiile internaționale, 1699—1939*, Iași, „Junimea”, 1980, p. ; Eliza Campus, *Din politica externă a României (1913—1947)*, București, Ed. politică, 1980 ; Vasile Vesa, *România și Franța la începutul secolului al XX-lea (1900—1916)*, Cluj-Napoca, „Dacia”, 1975 ; Atanasiu Victor, A. Iordache, M. Iosa, I. M. Oprea, Paul Oprescu, *România în primul război mondial*, București, Ed. militară, 1979 ; V. F. Dobrinescu, V. Vesa, *Relațiile româno-engleze în perioada primului război mondial*, în „Studia Universitatis Babeș Bolyai” Cluj-Napoca, Historia, 1982, p. 44-56.

2 V. Moisuc, *Diplomația României și problema apărării suveranității și independenței naționale în perioada martie 1938 — mai 1940*, București, Ed. Academiei, 1971, p. 235-258 ; I. Calafeteanu, *Diplomația românească în sud-estul Europei 1938—1940*, București, Ed. politică, 1980, p. 124-162 ; idem, *Proclamarea oficială a neutralității României la începutul celui de al doilea război mondial, (6 septembrie 1939)*, în *RRSI*, 4 (22), 1973, p. 167-189 ; Al. Gh. Savu, *Dictatura regală, 1938—1940*, București, Ed. polițiă, 1970 ; idem, *Considerații privind neutralitatea României la începutul celui de al doilea război mondial*, în vol. „Studii privind politica externă a României”, București, Ed. Militară, 1969, p. 265-29 ; idem, în vol. „Probleme de politică externă a României”, București, Ed. militară, 1971, p. 415-439 ; D. Țuțu, *Politica militară externă a României în perioada septembrie 1939—iunie 1941 (I)*, în *AMN*, XVII, 1980, p. 359-378 ; E. Bantea, M. E. Ionescu, *La politique de neutralité dans la première phase de la deuxième guerre mondiale-le cas roumain*, *Acta*, No. 3. Teheran, 6-16 VII 1976, p. 215-227 ; Gh. Zaharia, *România în preajma și la începutul celui de-al doilea război mondial*, în vol. „Probleme de politică externă a României, 1918—1940”, București, Ed. militară, 1977, p. 388-436 ; Gh. Buzatu, *Dosare ale războiului mondial*, Iași, „Junimea”, 1979 ; idem, *Al doilea război mondial și România. O Bibliografie*, Iași, Ed. Academiei, *Al doilea război mondial și România — Realități istorice și perspective istoriografice*, 1981, p. VII-XXXVIII.

părtășit de majoritatea oamenilor politici și a opiniei publice nu a fost posibilă. Împlinirea unui asemenea obiectiv nu ar fi reprezentat decît o continuare firească a vocației de pace care a caracterizat întreaga noastră istorie.

În 1914, dorința sinceră a poporului român nu convergea înspre realizarea statului național unitar prin război. Această poziție a fost susținută de numeroși oameni politici, inclusiv I. I. C. Brătianu, ceea ce nu însemna că România nu trebuia să beneficieze de șansele oferite de conjunctura internațională. Cu alte cuvinte, în perspectiva istorică primul război mondial trebuia să constituie nu cauza ci prilejul realizării idealului secular al unității naționale a tuturor românilor. Situația internațională, în care modificarea raporturilor de forțe dintre Marile Puteri a constituit elementul *esențial*, nu a îngăduit României nici în 1914—1916 și nici în 1939—1940 să-și poată păstra efectiv neutralitatea.

Analiza premiselor, caracteristicilor, manifestărilor și consecințelor neutralității permit găsirea unor similitudini și deosebiri care conduc la alcătuirea unui studiu comparativ. Este acesta motivul pentru care vom încerca, în comunicarea de față, un asemenea excurs.

Chestiunea, mai întii, impune cîteva precizări. Să subliniem, în primul rînd că adoptarea politicii de neutralitate în 1914³, respectiv 1939⁴, s-a făcut în condiții internaționale diferite. La începutul primului război mondial, decizia Consiliului de Coroană de la Sinaia s-a realizat într-un moment în care principalul ideal al epocii îl reprezenta desăvîșirea unității național-statale. Obiectivul acesta avea să direcționeze orice act de politică externă a Bucureștilor. În septembrie 1939, problema cardinală a diplomației României era păstrarea intactă a fruntariilor naționale realizate la sfîrșitul primei mari conflagrații prin hotărîrile plebiscitare de la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia, și recunoscute *de jure* prin sistemul Tratatelor de Pace de la Paris.

Ambele neutralități au fost emanate din Consiliile de Coroană de la Sinaia și Cotroceni, noutăți, pînă atunci, în viața publică a României, foruri din care au făcut parte majoritatea personalităților politice ale vremii.

În al treilea rînd, trebuie să precizăm că orientarea politică generală a României la începutul celor două războaie mondiale era, obiectiv vorbind, diferită. Din punct de vedere diplomatic, pînă la 1914, România făcuse parte din gruparea *Puterilor Centrale*; aderarea Bucureștilor la *Triplice* s-a produs în condiții internaționale critice și constituia *un act necesar*. Desprinderea de politica *Puterilor Centrale*, previzibilă încă din timpul războaielor balcanice, s-a accentuat în 1914 cînd nu mai era un secret că marea majoritate a oamenilor politici și a opiniei publice simpatizau cu *Antanta*. Cu toate angajamentele diplomatice anterioare, România nu putea face atunci decît *politica instinctului național*⁵.

3 B.C.S., fond Al. St. Georges, Arh. V. Antonescu, PC/4-2, nepag.; B.A.R., Arh. Titu Maiorescu, Msse, III Msse, f. 3-6.

4 Arhiva Ministerului Afacerilor Externe (în continuare se va cita Arh. M.A.E....), fond 71, România, 1939, General, vol. 7, f. 172-179.

5 B.C.S., fond Al. St. Georges, Arh. N. Filodor, CCCXCVI/8.

În septembrie 1939, la două decenii de la *Marea Unire*, România era integrată în sfera alianțelor diplomatice anglo-franceze și a combinațiilor sale politice, bi și multilaterale, conforme cu prevederile Pactului Societății Națiunilor, și se preocupa deschis de păstrarea *statu quo*-ului său teritorial. Situația internațională era însă deosebit de precară. Răsturnarea raporturilor de forțe pe plan extern, ca urmare a eșecului convorbirilor tripartite de la Moscova și a încheierii pactului sovieto-german din 23 august 1939⁶, avea să fie *hotărâtoare* pentru acțiunile diplomatice ulterioare ale Bucureștilor.

Analiza situației României la începutul celor două conflagrații mondiale impune constatarea că neutralitatea reprezenta unica soluție diplomatică realistă a momentului. Formula neutralității, adoptată în cele două Consilii de Coroană, este deci adecvată. Ea avea în vedere *apărarea granițelor* și s-a dovedit, așa cum rezultă din cercetarea documentelor interne și externe, *activă, condiționată și, în măsura posibilului, prevăzătoare*, ea nefiind, deci, una de natură clasică precum în cazurile Elveției, Suediei sau Vaticanului. Deciziile guvernului de la București, de fiecare dată, au fost impuse de desfășurarea evenimentelor internaționale, într-un sens nedorit de România, de lipsa de încredere în angajamentele asumate de Marile Puteri, în fine, de situația militară și strategică a statului.

Marea majoritate a oamenilor politici militau, în 1914, pentru neutralitate; vocile singulare ale unei beligeranțe alături de *Puterile Centrale* aveau în vedere respectarea clauzelor tratatului din 1883 și teama de consecințele unei alianțe cu Rusia. În 1939, *toți* participanții la Consiliul de Coroană de la Cotroceni s-au pronunțat pentru neutralitate, unii dintre ei vizînd chiar sensul său absolut.

Interesele și dorința poporului român cereau, în 1914 și în 1939, o situație în perspectivă a țării în tabăra *Antantei*, respectiv a *Alianțelor*. O angajare militară a României în 1914 nu se putea efectua înainte de a obține de la *Antantă* satisfacerea dezideratului *desăvîrșirii unității național-statale*⁷ și a unor condiții favorabile din punct de vedere militar. Situația se va repeta în 1939, cînd Bucureștii vor depune eforturi serioase pentru a angaja mai intens Anglia și Franța în apărarea hotarelor României Mari. Cercetarea documentelor străine, îndeosebi pe cele provenite de la *Foreign Office*, confirmă decizia oamenilor politici de la București de a intra *în tabăra Alianțelor*⁸ atunci cînd vor exista condiții mai favorabile.

În 1914, respectiv 1939, neutralitatea României era previzibilă. Factorii care concureau la o atare poziție erau, în primul rînd, de natură obiectivă. Cercurile conducătoare românești nu se puteau angaja într-un

6 Great Britain, Public Record Office (în continuare se va cita P.R.O.), *Foreign Office* 371/23 840, f. 86 (telegramă nr. 311, de la Bucureșt, R. Hoare către F. O.).

7 B.C.S., fond Al. St. Georges, Arh. N. Filodor, CCCCVI/8 (telegramă din 1/14 mai 1915, de la Bucureșt, I.I.C. Brătianu către N. Mișu).

8 P.R.O., F.O. 371/23 840, f. 173 (telegramă nr. 395, de la București, 13 septembrie 1939, R. Hoare către F.O.).

război, cu consecințe neprevăzute, ale cărei cauze ființau în contradicțiile dintre Marile Puteri, dintre care unele dețineau importante părți din teritoriul național. În al doilea rând, deciziile Bucureștilor au ținut con de situația militară a țării : armata era, la începutul ambelor războaie, bunăoară, insuficient dotată cu tehnică militară și armament. În plus, situația strategică a țării devenea periculoasă în momentul în care unul sau mai mulți dintre vecinii României ar fi intrat în conflație într-o grupare rivală aceleia din care făcea parte Bucureștiul. Unii dintre vecinii României revendicau părți din teritoriul nostru național, ceea ce nu putea să nu lase urmări asupra deciziilor de politică externă. Așa cum s-a demonstrat, îndeosebi după 1 septembrie 1939, capacitatea de luptă a armatei române și-a pus amprenta asupra acțiunilor politice și diplomatice românești⁹. Aceasta nu înseamnă că țara noastră nu a făcut eforturi pentru dotarea armatei în perioada interbelică. Este însă adevărat că pacifismul și atașamentul diplomației României la ideile securității colective au fost prioritare, cel puțin pînă în august 1936.

La deciziile din 1914 și 1939 un rol important l-a jucat opinia publică de care a trebuit să se țină cont. De asemenea, poziția geografică și bogățiile României, între care petrolul ca rezervă strategică și materie primă, au influențat direcția politicii externe. În fine, am mai putea adăuga neîncrederea pe care diplomația Bucureștilor a manifestat-o față de politica Marilor Puteri aliate sau aliate în tabăra adversă ; temerile acestea s-au repercutat uneori decisiv și și-au găsit expresia în hotărârile externe.

Neutralitatea României, proclamată la începutul celui de al doilea război mondial, a șocat în mai mică măsură cercurile politice și opinia publică internațională, deși părea o cezură în raport de perioada anterioară. În fapt, această opțiune diplomatică nu ar putea fi înțeleasă fără analiza evenimentelor internaționale anterioare, mai ales cele petrecute dincoace de criza renană. Obiectivul major al diplomației Bucureștilor din perioada interbelică — în special în răstimpul cît la conducerea Ministerului Afacerilor Străine s-a aflat Nicolae Titulescu — s-a concentrat asupra unui sistem de securitate colectivă în Europa. România s-a orientat spre puterile occidentale adevărate ale *statu quo*-ului european — Franța și Anglia — și s-a opus energic tendințelor de revizuire a Tratatelor de Pace promovate de Ungaria, Bulgaria, Germania nazistă și Italia fascistă.

Politica de concesi, adoptată de Anglia și Franța și mai ales acordul de la München au fost momente *hotărîtoare* în ce privește atitudinea României.

Enumerăm, mai jos, factorii care au stat la originea neutralității românești : 1. politica de concesi aplicată de „demonstrațiile occidentale“ față de puterile revizioniste ; 2. deteriorarea situației politice generale prin eșecul tratatelor tripartite anglo-franco-sovietice și încheierea tratatului sovieto-german din 23 august 1939 ; 3. lipsa de eficiență a sistemului de alianțe al României ca urmare a politicii de conciliere

și a toleranței la agresivitatea și tendințele expansioniste naziste. Această dezangajare a implicat cele două alianțe regionale de apărare a păcii și securității — *Mica Înțelegere* și *Antanta Balcanică* — al căror rost în protejarea României nu se mai cere demonstrat. În acest sens să amintim neclaritatea garanțiilor din 13 aprilie 1939 ; 4. politica externă revizionistă a statelor vecine, cu excepția Iugoslaviei ; 5. eventualitatea, deloc improbabilă, a unui atac combinat germano-bulgaro-ungar ; 6. modelul celorlalte state din Europa față de conflictul germano-polon care era, în septembrie 1939, totuși local.

Politica de neutralitate, atât în 1914—1916 cât și în 1939—1940, a avut un caracter *binevoitor*⁹ față de *Antantă*, respectiv față de *Aliaiți*. Îndeosebi, în septembrie 1939, România, riscând represaliile Germaniei, a ajutat moral și material națiunea poloneză, ceea ce probează, încă o dată, atașamentul ei la tabăra *Aliaiților*, la principiile dreptului internațional conform cărora o țară atacată trebuie să fie sprijinită. Față de Germania, neutralitatea, cel puțin în perioada ei declarată (6 septembrie 1939 — 29 mai 1940), nu a fost binevoitoare¹⁰, cu toate că România urma să execute prevederile tratatului economic din 23 martie 1939. S-a afirmat, cu temei, că aceste concesii economice au avut loc în niște circumstanțe care scoteau în evidență lipsa de eficacitate a alianței cu „democrațiile“ occidentale, precum și pericolului subjugării politice. Cu toate acestea, neutralitatea din 1939 a corespuns planurilor *Wilhelmstrasse*-ului de a evita includerea sud-estului european în război. Cît privește „profiturile“ economice ale României în perioada ambelor neutralități, de pe urma comerțului, nu putem să acceptăm astfel de păreri exprimate în unele lucrări străine.

În perioada propriu-zisă a neutralității, atât în 1914—1916 cât și în 1939—1940, Bucureștii au desfășurat o activitate diplomatică intensă care, în linii generale, a fost corectă cu sine : păstrarea unor bune raporturi cu statele vecine, cu Bulgaria în 1914—1916, tentativele de a încheia pacte de neagresiune cu Ungaria și U.R.S.S. Se cuvine să amintim că în ambele ipostaze *Foreign Office*-ul a sprijinit îndeosebi ideea creării unei zone neutre¹¹ în această parte a continentului, chiar dacă, în unele momente, el a condiționat neutralitatea Bulgariei de concesiuni teritoriale în favoarea Sofiei. Politica României, în această chestiune, a urmărit menținerea *statu quo*-ului teritorial balcanic. În acest context, diplomația română a venit cu o propunere mai realistă. Proiectul Gafencu¹², conceput ca o supraîntărire a *Înțelegerii Balcanice* viza, într-o primă fază, precizarea unei atitudini comune a României, Iugoslaviei, Greciei și Turciei, succedată de o posibilă cooperare a Ungariei, Bulgariei și Italiei, căreia i se recunoștea poziția de lider al grupării.

9 Arhiva Ministerului Apărării Naționale (în continuare se va cita Arh. M.A.N.), fond 5417, Poziția 276, dosar 99/22, f. 230 ; P.R.O. F.O. 371/23 840, f. 149.

10 V. Moisuc, *Diplomația...*, passim.

11 Arh. M.A.N., fond 5417, Poziția 274, dosar 97/20, 1914, f. 17.

12 Arh. Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar 270/1939, f. 48-49 (telegramă nr. 67.918, 30 octombrie 1939, Gafencu către Ambasadele din Ankara, Belgrad și Atena).

Acceptat sau primit cu suspiciune la început de către cei interesați, inclusiv de marile capitale europene, planul constituirii „blocului neutrilor“, va sfârși prin a eșua ca urmare a dezinteresului și îndeosebi a opoziției tuturor puterilor.¹³ Reuniunea extraordinară a reprezentanților *Înțelegerii Balcanice*, din 2-4 februarie 1940, afirmând dorința de a apăra în comun „bunurile supreme“ ale statelor semnatare — *dreptul la libertate, la unitate, și la teritoriul național* — a reușit să salveze ideea „blocului“, dar evoluția ulterioară a evenimentelor nu a confirmat aceste excelente intenții; în momentele grele din vara anului 1940 România nu va beneficia de asistența vreuneia dintre țările Antantei Balcanice. nu va beneficia de asistența vreuneia dintre țările *Antanei Balcanice*.

Și în primul și în al doilea război mondial, *Foreign Office*-ul a considerat, din rațiuni multiple, că poziția de neutralitate¹⁴ a României, cel puțin în primele etape ale conflagrațiilor, *era convenabilă Alișilor*. *Quai d'Orsay*-ul a optat, dimpotrivă, pentru o beligeranță imediată a Bucureștilor, dar a sfârșit prin a adera la punctul de vedere al Londrei.

Factorii rus și sovietic au jucat, în cadrul ambelor neutralități, un rol important în deciziile României. Dacă între 1914—1916 poziția diplomației țariste¹⁵ a creat numeroase probleme acțiunilor guvernului I. I. C. Brătianu, după 1 septembrie 1939 politica U.R.S.S.-ului, ca urmare a acordului din 23 august, a neliniștit profund România, care era interesată în păstrarea fruntariilor naționale. Aprobând, inițial, neutralitatea Bucureștilor, Moscova a imputat țării noastre că a ajutat Polonia și a ridicat problema frontierei comune¹⁶ într-un moment în care principalele eforturi trebuiau canalizate împotriva agresiunii fasciste. Aici aflăm una din principalele cauze ale eșecului neutralității României din anii celui de al doilea război mondial.

Din punct de vedere al rezultatelor, numai neútralitatea din 1914—1916 a luat sfârșit prin situarea României în tabăra *Antantei*, așa cum cereau interesele și dorința poporului nostru. În august 1916 România a intrat în războiul *unității naționale*, încununat de realizarea *Mării Uniri*. Este adevărat că, la un moment dat abandonată de *Aliși*, țara noastră s-a văzut nevoită să încheie pace cu *Puterile Centrale*, dar desfășurarea generală a ostilităților a fost favorabilă, în final, realizării visului de aur al românilor: *desăvârșirea statului național unitar*. Nu trebuie omis nici faptul că în anii primului război mondial țara noastră a beneficiat de serviciile unuia din marii săi fii: I. I. C. Brătianu, om politic cu un remarcabil simț al realităților.

Neutralitatea din anii 1939—1940, previzibilă încă din 1938, s-a conturat, de asemenea, în acțiunile unor cunoscuți oameni politici: Ar. Călinescu, Gr. Gafencu, Gh. Tătăreanu. Imediat după Anschluss, Ar. Călinescu definea sensul politicii noastre externe în termenii următori:

13 Gh. Buzatu, *Al doilea război...*, p. X.

14 P.R.O., F.O., 371/23 840, f. 149 (telegramă nr. 560, de la Londra, 7 septembrie 1939, F. O. către Eric Phipps).

15 B.C.S., fond N. Filodor, CCCXXCVI/8 (telegramă nr. 472, 16/29 aprilie - 1915, de la Londra, N. Mișu către I.I.C. Brătianu).

16 Arh. M.A.E., fond 71, U.R.S.S., vol. 90, 1940, f. 44.

„România trebuie să facă politică nu sentimentalism. Nu putem fi nici cu rușii, nici cu germanii. Atitudinea noastră trebuie să fie *netă, demnă, independentă*“¹⁷.

România, influențată de noul curs al relațiilor sovieto-germane și de creșterea agresivității Ungariei și Bulgariei, a trebuit să-și restructureze întregul ei sistem defensiv național. Între diplomația Bucureștilor și cea anglo-franceză au existat disonanțe în ceea ce privește tratarea obiectivului general, de aici diferențierea căilor de materializare. Pentru Paris și Londra frontul balcanic a apărut inițial ca destul de important și a sfârșit în primăvara lui 1940 ca secundar, ceea ce explică și un anume „dezinteres“ al cancelariilor respective.

Analiza neutralității României din anii 1939 și 1940 confirmă că se urmărea astfel crearea condițiilor apărării independentei, suveranității și integrității teritoriale, păstrarea țării în afara conflictului mondial, precum și amânarea oricăror discuții în problemele teritoriale.

Neutralitatea nu a făcut abstracție de obiectivele și principiile fundamentale ale politicii externe anterioare și a răspuns imperativelor istorice ale momentului. Ea reprezenta o formulă care nu distona cu nici una din obligațiile internaționale ale României. Trebuie precizat, în acest sens, că neutralitatea nu era un act de compromis sau de concesie și nu reprezenta nici o „oscilare“ între cele două blocuri beligerante. Neutralitatea a demonstrat că, în anii 1939 și 1940, milie națiuni, rupte de angrenajul *normal* de asistență internațională, n-au reușit să promoveze politica pe care ar fi vrut-o, ci a fost, pur și simplu, antrenate în jocul Marilor Puteri.

România, urmărind păstrarea integrității sale teritoriale și a păcii europene și integrată în angrenajul diplomatic franco-englez și al înțelegerilor sud-est europene, s-a păstrat neclintită, cită vreme Franța n-a căzut, Anglia nu a fost alungată din Europa, iar Cehoslovacia și Iugoslavia n-au fost anihilate. Din acel moment, atitudinea sa politică a fost *impusă de împrejurări*, în condițiile izolării depline a țării, și a cerut maximă prudență diplomatică Bucureștilor.

Starea de neutralitate oferea țării noastre posibilitatea să-și mențină forțele intacte, în așteptarea unor condiții externe mai favorabile. Privită prin perspectiva evenimentelor din perioada următoare neutralitatea din 1939 și 1940 nu și-a atins decât parțial obiectivele. Dar, în septembrie 1939 era greu de prevăzut desfășurarea evenimentelor și a câștiga timp oferea, oricum, o șansă de a supraviețui.

Perioada discutată a confirmat, încă o dată, că poziția geografică a provocat poporului nostru mari dificultăți politice evenimentele din iunie, august și septembrie 1940, fiind, credem, o ultimă fază de dezagregare a integrității teritoriale a României. La acea dată, țara noastră, supusă unor acțiuni concertate și concentrice și pusă în fața unor ultimatumuri sau dictate, a fost victima pofteilor teritoriale ale vecinilor și sub presiunea Germaniei și a Italiei a cedat. Se întîlnesc puține cazuri

17 V. F. Dobrinescu, *Betrachtungen über die Aussenpolitik Rumäniens (1919—1940*, în *AIHAL*, XVII, 1980, p. 100.

În istorie ca un stat să fi fost obligat să cedeze vecinilor săi, de trei ori, *părți din teritoriul național* fără să se lupte. România a recurs la această ultimă și dureroasă soluție, oricât de mari erau suferința și nedreptatea istorică.

Evoluția evenimentelor ulterioare avea să confirme că participarea României, potrivit alianțelor sale tradiționale și sentimentelor majorității copleșitoare a poporului, la războiul contra Germaniei naziste, nu numai că era imposibilă, ci, forțată cum era de *împrejurările generale*, țara ajunsese în postura de a lupta între anii 1941 și 1944 alături de *Axă* și împotriva *Marilor Aliați*.

Politica de neutralitate, proclamată de România în septembrie 1939, a însemnat o *încercare de supraviețuire* care, în împrejurările de atunci, avea să fie, datorită politicii aMrilor Puteri, sortită eșecului iminent. Nu orientarea spre *Reich*, ci dorința de a evita subordonarea politică și economică a țării de către imperialismul german și de a apăra frontierele naționale de politica revizionistă a unor state vecine a stat la baza politicii neutraliste promovată de București. Neutralitatea a fost urmată de nonbeligeranță care a fost succesiv abandonată în decurs de un an de zile, ceea ce avea să-i afecteze grav independența și suveranitatea națională.

ROMANIA'S NEUTRALITY IN 1914—1916 AND 1939—1940 : A COMPARATIVE STUDY

S u m m a r y

We are dealing, comparatively, with Romania's neutrality in 1914—1916, respectively 1939—1940 with special reference to a series of similitudes and differences between the two decisive moments in the Romanian' modern history. We consider the neutrality, in its two hypostases, to have answered the requirements of the age; it was, to put it shortly, the best political solution at the time. At the end of the 1914—1916 neutrality Romania was waging the war of her national unity -in 1918 the Great Union was achieved. In 1939—1940, the Romanian diplomacy proposed to defend the Great Union and the neutrality it declared in September 1939 was meant to diplomatically defend her territorial independence and integrity. The policp of neutrality Romania proclaimed in September 1939 was an attempt an national survival specific which, under those circumstances, was doomed to imminent failure because of the policp of the Great Powers.